

KORUNK.

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ KATHOLIKUS KÉPES HETILAP.

Hivatalos közlönye: a váci „Pázmányegylet“-nek, a károlyfehérvári „Szálézi szent Ferencz“ című irodalmi körnek, a pécsi „Szent Pál társulat“-nak, a veszprémi „Pázmánykör“-nek, a győri „Szent Imre“ egyesületnek, a pozsonyi „Szent Imre kör“-nek, a kassai „Egyházi irodalmi iskolának“.

ELŐFIZETÉSI DÍJ: Egész évre . . . 6 frt. — kr. Félévre . . . 3 " — Negyedévre . . . 1 " 50 " Lelkészeknek, tanítóknak, kisebb fizetésű hivatalnokoknak, tanuló- knak, kisiparosoknak negyedévre 1 frt.	Szerkesztőség: a hova a lap szellemi részét illető levelek és előfizetési pénzek küldendők: Budapest, VIII. Mária-utca 30. Kéziratokat nem küldünk vissza.	Megjelen minden vasárnapon. Szerkeszti és kiadja: KADOR SÁNDOR. Egyes szám ára 12 kr.	Kiadóhivatal: Budapest, VIII. Mária-utca 30. Elfogad mindennemű hirdetések valamint a nyitlérbe való közle- ményeket árszabály szerint.	Lapunk számára hirdetések elfogadnak még: Frankfurt: a. M.: Daubs G. L. és Ta. Bécs: Mosse Rudolf, Seilerstraße Nr. 2. és Oppelik A. Stubenbastei Nr. 2. Budapest: Valamennyi hirdetési iroda.
--	--	--	--	--

Felhívás előfizetésre

„KORUNK“

képes kath. hetilap

1888-ik évfolyamára.

Negyedévre . . . . . frt 1.50

Félévre . . . . . „ 3 --

Egész évre . . . . . „ 6. —

Lelkészek, tanítók, kisebb fizetésű hivatalnokok, tanulók és kisiparosok egész évre 4 frt, félévre 2 frt; negyedévre 1 frttal is előfizethetnek.

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

Munkatársak:

A. Aranyossy J. Celesztin, főt. Pater Angelicus, Abranyi Emil, Arcai Sándor, főt. Bacsikó Agoston, főt. Balassy István, Bártfay Antal, főt. Bobleter Ignáz, Bornemizsa Antal, főt. Cseöghö Aladár, főt. Csicsáky Imre, Dedek Cr. Lajos, Degré Alajos, főt. Hollady Jenő, Hunkár Géza, főt. Karcsony Arzén, főt. Dr. Kazaly Imre, főt. Kántor Lajos, főt. Dr. Koltai Virgil, Dr. Körösy László, főt. Lehmann Agoston, főt. Lévy Mihály, Luby Sándor, Majthényi Flóra, Sz. Nagy Sándor, főt. Némethy Lajos, főt. Pajer Mihály, Dr. Pisztor Béla, főt. Dr. Part Irán, főt. Rada István, főt. Razel József, főt. Ross Mór, főt. Rosty Kálmán, főt. Ricsz Gáspár, H. Sikor Margit, Dr. Schmierer Aladár, Szokolszky Bartalan, gr. Teleky Sándor, főt. Walla Károly, főt. Dr. Wayand Géza, főt. Varga Mihály, Dr. Várady Antal, Viz Zoltán, főt. Zemanecik István, stb. stb.

Mutatványszámmal ingyen szolgálunk.

6 előfizetőt gyűjtőnek tiszteletpéldánnyal vagy annak megfelelő árával szolgálunk.

Mert hiányzik a keresztény felebaráti szeretet.

Alig van ország, hol oly kevés gondot adna az embereknek az egymás iránti kötelezettség mint épp Magyarországon.

A magas politika, ez az egyedüli, mely érdeklí a nagy közönséget, mely családi érdekköréből fel tudja emelni — ez könnyű mulatságos és nem kerül áldozatba.

Az élet mindennapi szükségletei pedig rámutatnak, sőt követelik a dolgok változását, a mostani rendszer elhagyását, különösen a fővárosban.

A vidéki lakos sokkal könnyebbnek hiszi a fővárosi életet. A drága lakás, a piaci miseriák ismeretlenek a vidéki lakos előtt. A családfőnek napról napra nagyobbodnak kiadásai, míg jövedelme egyformán marad, de legtöbb esetben csökken.

Az iparos, kereskedő a rossz üzletviszonyok mellett, a hivatalnok aránytalan rossz fizetésével — alig bírja fődözni mindennapi szükségleteit, még azokat is, melyek az életfentartásához legszükségesebbek.

Az örökös konstatálása a rosznak még nem elég, hanem tenni kell. A tettek órája ütött.

Jól mondja egy laptársunk, a családfő nem csak hogy lejjebb szállítaná de évről évre fokozni kénytelen háztartása s különösen konyhája költségeit.

S ha nem bírja, akkor szűkebben kezd élni, de legtöbb esetben eladósodik.

Nem csak a fővárosban, hanem városainkban egyáltalában rosz a piaci rendszet, áruvesztésekről szó sincs, a kofák s egyéb piaci üzerek ki vannak véve minden ellenőrzés alól.

Égető kérdéssé vált a cselédügy is, a családok legnagyobb galibája. A cselédügy rendezésre vár, lelketlen közvetítők, orgazdák kezeire van az legtöbbnyire bízva.

Nem kevésbé fontos a zálogházak ügye, mely művelt országokban a felebaráti szeretet egy művének tekinthető, nálunk hatósági engedéllyel üzött uzsoráskodás. Egyebütt 3—4 százalékot szednek, nálunk az állami zálogház 10 százalékot, a hatóságilag engedélyezett 15—36 százalékkal nyuzza az amagy is nyomorral megvert hitelt igénybe vevőket.

Folytathatók a jó Isten tudja meddig e társadalmi miseriákat, melyek mindenkit sújtanak.

Mi a kik mindent a vallástalan-ságra vezetünk vissza, megtesszük kötelességünket, rámutatunk a bajokra — s az egyedüli orvosolhatást mindezen ügyekben, a vallás újra megerősítésétől várjuk.

Elvették és veszik egyre a társadalomtól a vallást — azt mit adni nem tudnak — hasztalan azután minden panasz, jajveszékélés.

A keresztény felebaráti szeretet csak könyvekben, megírva áll — de nem él a szivekben, különben lehetetlenek tartjuk, hogy mindez bajokon rég nem lehetett volna segíteni. Az illetékes körökhöz intézzük panaszunkat, s ha felebarátilag, legalább emberbarátilag tekintik emberbarátaik javát, segítsenek rajta halogatás nélkül, s legyenek meggyőződve, hogy milliók hálája fogja követni lelkiismeretük által parancsolt kötelességük teljesítését. K. S.

A jelenkori hitelenségnek kik az okai?*

Nincs a világnak drágább kincse, a keresztény hitnél. Az egész világ kincseért nem lehetne ezt cserébe adni; s azért a kath. egyház kezéig fogva oly nagy súlyt fektetett a keresztény hitigazságoknak szeplőtelen megőrzésére, s fentartására.

A protestánsok is kezdetben a hitet állították előtérbe; már most túl vannak ezen, sőt a Krisztusban való hitet is sokan fölöslegesnek tartják, semmi történelmi ontosságot nem tulajdonítván neki. A Megváltó személye előttük csak pusztá vallásalapító, a földi világ legfűnségesebb jelensége ugyan, de semmiképen nem Isten fia. A kereszténységet egészen más szempontból tekintik, mint ezt a szent hajdan és a történelmi igazság bizonyítja. Üdvözítőnek sem lehet nevezni Jezust keresztje előtt sem kell tédet hajtani sőt erkölesi jelleme annyira kétes világosságban tűnik fel, hogy tudos protestáns atyáinkfi inkább idegenkednek tőle, mintsem, hogy vonzódnának hozzá. S ha meg is tartják a fő keresztény ünnepeket u. m. karácsonyt, a nagypénteket, a húsvétot, ezeknek is egészen más becsét tulajdonítanak, mint p. o. a katolikusoknál szokásban van. Azt mondják, hogy ők a keresztény nevezetnek örülnek; bevallják, hogy az első keresztények-

* Mutatvány Nagys. és főt. Munkay János legújabb munkájából, melyet lapunk Eodalmi rovatában közelebbről ismertettük. A szerk.

kel Isten fiának, Isten felkentjének tartják Jézust, kihez fel is akarnak emelkedni, óhajtván Isten fiaivá és Isten gyermekeivé lenni. Megtartják tehát a karácsonyt, de természetesen nem azon értelemben, mint a hogy a keresztényeknél szokás, mintha lelki örömmel üdvözlénék a világ Megváltójának születését; ők tudják, hogy az evangélium-téle karácsonyi elbeszélések nem egyebek, mint a Krisztus által lánggra gyújtott jámbor kedély illatos virágai. A világ nyomasztó s aggodalomteljes helyzetében Megváltó után esengett s ezen Megváltóját a gyermek Jézusban megtalálta s üdvözli. Megülük a nagy-pénteket is, de nem hiszik, hogy egy Isten meghalasson és a végre jöhessen a világra, hogy saját haragját saját vérével megengesztelje; de azért az első ker. századok emlékéért ők is megtartják; mert megérdemli, hogy igenis tiszteletben tartassék. Így megünnepelek a husvétot is, ámbar nem hiszik a testnek föltámadását; mert állítólag sem Pál apostol, sem a többi keresztények ezt nem hitték. Ez merő ámitás. Ők tudományos búvárkodásuk útján felfedezték, hogy Jézus a halál sötétéből a szellemi világ menyországába emelkedett föl s azt hiszik, hogy ők az igazság birtokában vannak inkább, mint a hívő keresztények. Ennyire növekedtek a hitben az új divat szerinti protestánsok.

S ki hinné, hogy a hitetlenség szelleme már édes hazánk protestánsait is ellepni készül. Szász Károly dunamelléki református püspök és pesti lelkész egyházi ciklust nyitott a kalvintéri református templomban; prédikálván Jézus személyéről. A fennemzött református főpap első beszéde alkalmával elmondá, hogy midőn lelkészévé lett a budapesti kálvinista híveknek, azt a fogadást tette, hogy nem fog mást keresni, mint Jézust, s a fogadást mindenkorig igyekezett megtartani. Most is (1887.) Jézusról szándékozik egy beszéd-sorozatot tartani, a melyet ma azzal kezd meg, hogy elmélkedni fog Jézusról magában. Elmélkedése tárgyává Lukács 4-ik fejezetének 1—10 és Lukács

23. fejezetének 39—41. verseit választotta s ezekből kiindulva mondja: Az ördög megkísérti Jézust; amiből világos, hogy Jézus ember volt, mert ha Isten volt volna, a sá-tán nem kísértheti vala meg. Jézust megfeszítik ellenségei, s ő hagyja magát megöletni. Meghalt mivel — ember volt. Ez igen világos tanítás. — Az ördög megkísérti Jézust, mert ő ember volt. Meghalt, mert ő ember volt. — A szabad vizsgálat elvének elfogadása megfejt mindent. A szabadvizsgálat elve első sorban szülte a kételkedőseget, ez pedig a hitetlenséget, mely még a református püspököt is zavarba hozza; ez szülte az atheismust a bölcsészettben, a természet-tudományban, a földtanban, az itészet-, csillagászat-, orvosi tudomány s művészetben, az ipar, nevelészet s társadalmi elméletekben.

A prot. világ a dogmának még nevé-től is irtózik, a köznépnél még talán megjárja, de a tudós körökben nincs semmi becse oly formán, hogy ha maga Luther Márton és Kálvin János feltámadnának, alig ismernének híveikre, annyira elvesztették hitőket a Krisztus Jézusban, az Isten egy-szülött fiában, ki fogantaték a Szentlélektől, születék szüz Máriától. — Igaz, van liberális katolicizmus is, azzal a különbséggel, hogy a liberális katolikusok nem igazi katolikusok; katolikusoknak nevezik ugyan magukat, de nem azok; mert megtagadván az egyház iránti engedelmisséget, megszün-tek katolikusok lenni, a szó valódi nemes értelmében. Ellenben a protestánsok ha liberálisnak gondolkoznak is, megtagadván Krisztus istenségét, mely nélkülözhetlen alapja a keresztény vallásnak, még mindig megférnek azon igen tágas köpönyeg alatt.

A pénztől a házasságig.

(Humoreszk).

Silberstein Salamon egy tizenhárom próbás zsidó. Már hajlott korú; arcán jól látszanak a nemes zsidó typos jellemvonásai; számos, akár, ha úgy tetszik, megszámlálhatlan szeplő, vörös rőt szakál, ugyan-

ily kiadású haj, ha ugyan annak nevezhetjük azt a 30—40 égnék meredező aranyszálat.

Silberstein úr bizony már meggörcsült egy kissé, hanem azért szelleme friss, mint egy tüzes véru fiatalé, fön szárnyal a bözén.

Mesterségét tizenhatsz gombbal kezdte azaz, bocsanat volt még egy nyúl bőr is; majd már pántlikát is árulhatott; hamar zsirosodott, felcsapott a zsidó az arisztokráták közé: pálinkát kezdett árulni.

Ámbar több vizet adott el, mint szeszt s még a mellett sokszor duplán is fogott a kréta vagy író eszköz (hisz civilizálódnak már ezek is!), azért ő mégis becsületes embernek maradt, legalább ő úgy gondolta.

Ő emelkedett anyagilag, a falu népe (mert — nota bene — faluban ütötte fel sátorfáját!) folytonosan szegényedett; igaz, hogy eleget akarta segíteni, hisz egy kis moreszt csak ő is tudott, mert adott ő hitelbe is eleget, ha nem tudtak fizetni, egy kitesít kátyavetyéltetett, bár vérző szívvel tette, de kénytelen volt vele, mert őt is szorongaták. Így, mondom gazdagodott; nemsokára tekintélyes összegre tett szert.

Abban hagyta azután a kocsmát, egyenesen börze királynak csapott föl, a zsidó mindenütt szerencsés: legalább is titkos milliómós lett.

Silberstein úr klasszikus alak, már Horatius is megemlékelte példányképét Alphiusban; fölébredtek benne is a cserdes falusi magány után való vágyak; falura költözött.

Ezt pedig nem valami könnyen eltusolható okból tette.

Volt neki egy derék fia, Jakab; míg pénzpolitikát üzött kizárólag, fiát orvosnak szánta, de midőn már gseft megtette a maga hatását, Jakabot jogásznak adta, a pénz mellé családi politikát is esatolt.

Ugy akarta, hogy fia valamely előkelő keresztény családból házassodjék, hisz, ha az embernek egy néhány ezer forintocskáért nem kell könyökig vájnia zsebébe, még a mellett jogász is könnyen sikerülhet.

Emez egyszerű okból tehát falura költözött; nagyon világos, hogy úri módon ren-

TÁRCSA.

Emlékezés a magyar Sionra.

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Magasra nyúlnak az oszlopok ott,
Alattok a lépcsők s a lépcsőkön ülve
Egy gyermek oly gyakran ábrándozott!
— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Alatta az ős Duna tükre ragyog,
Túl s imen az ormok, a szőlők, az erdők,
Fölöttök a felhős boltozatok.
— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Hol a művészet örökre virul,
Hol a szent szüz térdin a gyermek s feléje
A kéz, koronát följánlva nyúl.
— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Hol a bűnnek föllege kettészakad,

S az égi sugár, az örök kegyelem-nap
Üdvözli keresztjén az egy igazat!
— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Hol a szent szüz kél az egekbe dicsőn,
Körötte az angyali seregek örömben,
S utána a hű nyáj néz epedőn.
— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Hol az oltár s szemben az orgona áll,
Szavában a felhők menydörgése,
S az alkonyi szellő, mely suttogva száll.
— Emlékezem oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Kupolája föl a felhőkbe szegül,
Az égi sugár ha azon beözönlök,
A lélek oly isteni fényre derül.
— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Emlékszel-e lelkem az órjás csarnokra?
Hol a papság hosszú sorba halad,
S a hűvek seregének a biboros főpap

Apostoli áldást osztogat.

— Emlékezem; oh hogy ne emlékezném,
Hisz oda, csak oda vágyódom én!

Oda vannak a vágyak akárhova térek,
Imám tefeléd száll drága Sion!
A hajnal, az alkony arany sugarával
Ott fénylik a lelkem falaidon!
S ha körülvesz a csillagok ezre az éjben,
Sugarakban az én lelkem van éjben!

Ormai Zarándok.

Stabat Mater speciosa.

Uj fordításban.

A legdicsőbb szüz szent anya
A bölcsőnél áll vigadva;
Mikor alszik magzatja.

Kinek áldott vidám lelkén,
Egek felé hevült szívén,
A vig öröm kéjjel mén.

Oh! mily nyugodt, s milyen boldog
A bűn nélkül fogantatott,
Hogy Jézus rá mosolyog.

Oly hön örül, szivből nevet,
Halkan vesz egy lélekzetet,
Mint nézi a szülöttet.

ezte be magát, mindent elkövetett, hogy a külsőnyit is megóvhassa, még nevét is megmagyarosította: Ezüstheővhyre.

K. faluban telepedett le; magától értetődik, hogy a helynek tervéhez illőnek kellett lennie.

Igen, mert K.-ban lakott a híres Halas család; Halas József roppant gazdag ember, a mellett magyar, nemes és a mi leginkább nem volt inyére a jó Ezüstheővhy urnak — jó katolikus is.

Egyetlen egy gyerekük volt: Mariska; gyönyörű lányka tizenhét évében. Erre fente Silberstein ur, bocsánat, Ezüstheővhy a fogát.

Halaséknak nem volt egyáltalában kedvökre, hogy a falu az Ezüstheővhyekkel szaporodik; de az ősz börze király oly humanus módon lépett föl, hogy rosszat senki, legkevésbé pedig a jószívű Halasék gyaníthattak.

Iskolának, szegényeknek, etc. már korán ajándékozott 100—100 frtot; igaz, hogy ezért otthon éjeken át rángatta a szakállát, de a terv, a terv!

Halasékhoz is bejutott valahogy, ámbár úgy illett be, mint gyémántok közé a vasalak.

Ezüstheővhy úr Rebekájával már biztosnak hitte az eredményt, csak jöjjön haza Jakab, Mariskának a szívét elhódítja, s akkor ő nyíltan föllép tervével; lehetetlen, hogy Halasék bele ne egyezzenek, midőn látják, hogy Mariska szereti Jakabot, oztan hogy Jakab frakkjához bizony egy pár száz-ezerecske is oda van szegezve.

Édes ábrándokban ringatták magokat, melyeknek teljesülése Jakab hazajöveteléhez vala kötve

Megjött valahára Jakab is; persze index nélkül; öt éve már jogászságának s még talán kétszer kolloquált, akkor is az első éven.

Pedig be lehet vallani, hogy derék ficzko volt. Az egész fej egy oválalakat képezett, melyről az orr egy negyed körív alakban görbült le, egészen klasszikus színe-

zete volt; ajkai vérpirosan düledtek föl s alá; szemei érdekesebbek voltak, mint akár-milyen Cyclopsé, mikor balra akart nézni, mindig jobbra látott; fülei finom átlátszók, a mellett a fejnek mintegy négyötöd részét foglalták el. Szóval az egész ábrázaton oly művészi összhang ömlött el, hogy az öreg Ezüstheővhyt és Rebeka nejét méltán ragadta el a hév, midőn a szépet ily közvetlen és egyszerű alakban szemlélhették.

A fejnek méltó kiegészítése voltak a kitöltött vállak, a sz. b. művészi öntudatos-ságáról tanuskodó domborodó mell és a karesú derék.

Talán a lábak voltak azok, a mikkel az anyatermészet leginkább fukarkodott Jakabbal szemben; valóságos drótszálak voltak s a mellett szinte egy körré görbültek ki, vagy legalább is egy kettős domboru lencse alakját irták le.

Jakabot szülői már korábban értesítették tervökről; hajlandó volt a terv keresztül vitelére, mivel természeténél fogva regényes volt, a romanticismusért rajongott.

A táti meg mámilében nem győzték magasztalni fiuk szépségét, nagy világi magatartását, úgy annyira, hogy már maga Jakab is kezdte magát unicumnak tartani.

Lesve lesték az alkalmat, hogy Jakab Mariskával megösmérkedhessék, minden áron azt akarták, hogy Jakab oly pillanatban találkozzék Mariskával, mikor ez csak egyedül lesz; biztosnak vették, hogy így el fog sülni.

Az öreg Ezüstheővhy kiszimatolta azt is — erre a kitünő szagló szervre még a börzén tett szert —, hogy Halas nemsokára vízi nejét fürdőre s míg József ur visszajön, addig Jakab az ügyet nyélbe ütheti.

Jakab készült hatalmasan a vallomásra; tizszer, tizenöt-ször elpróbálta naponkint anyjával s Rebeka asszony mindig sirva fakadt; Jakab nem tudta elképzelni, hogy ha még anyját is így megindítja, kinek a szerelmi história rég lejárt, mit fog csinálni majd Mariska?

Az öreg Salamon jól számított; Halas

úr nejét csakugyan elkísérte a fürdőre és addig a házi gondokat Mariskára hagyta.

Egy péntek délután (épen szerencsétlen nap) Jakab Isten igazában kicsipte magát, még monoklit is tett; apja befogatott egy tiszta új kocsiba, s úgy hajtattott a halasi udvarba.

A kutyák valami roszt szellemtől üzelve, úgy körül fogták Jakab kocsiját, hogy, ha valami mellék személyek elő nem jönnek, rögtön fölfalják kocsistól, lovastól együtt.

Ez kezdetnek egy kissé, igaz, roszt volt, hanem Jakab nem azért volt Jakab, hogy akár-milyen akadály elrettentse.

Bejelentette magát; Mariska nem volt roszt lelke, elfogadta; hanem mikor meglátta, alig tudta magát visszatartani a nevetéstől.

Az ünnepélyes bemutatás megtörtént, aztán jött az udvarlás, hanem ezt csak Borsszem Jankó tudná méltóan leírni.

Egy ablak ki volt nyitva; gyöngeszellő lebbentette meg néha a függönyöket; a hanyatló nap biborsugarai megaranyozták a tárgyakat, egész keleties szín uralkodott a szobában, csak még egy hiányzott ezen gyönyörű harmóniából: a vallomás.

Jakab lélektani tapintatossággal vezette a társalgást a csomó felé, melyet megoldani igyekezett; mikor a szép művészetekre tért a beszéd, Jakab fölkerete Mariskát, hogy zongorázzék egyet; Mariska annál is inkább engedett, mivel már unalmassá vált Jakab társalgása.

Elszántsággal kezdte játszani a zsidó indulót; Jakab nem ismerte s így a czélzást sem érthette meg; meghatva érezte magát, midőn Mariska végére ért térdre esett és . . . és . . . vallani kezdett.

„Kedves nagysám, ... (nem lehetett érteni, mit mondott tovább, mert a kegyetlen kutyaraj veszetten kezdett ordítani bele a szövegbe, mint valami ó-kori chorus) . . . . . szomjúzom; ne engedje lelkemet . . . . . (ismét chorusi intrika!) . . . . . epedni; egy szavába kerül, adja epedő lelkenek . . . . . chorus! . . . . . vizét! . . . . .“

Ámbár Mariska sejtette, hogy a ked-

Ki az ki nem örvendene,
Krisztus anyját az örömben
Ha látja így merülve?

Ki nem mondná mi nagy öröm
Krisztus anyját dicsérni hön,
Fiával itt a földön?

Roszt népének nagy vétkeért
Látá Krisztust, s a drága vért,
Kifolyni a világért.

Látá édes kedves fiát,
Kit a világ áld és imád,
Választni szenny barlangját.

Mikor Krisztus megszületett,
Egek zengték az éneket;
Dicsőség szent Istennek!

Az agg József, s a szűz anya,
Ott állanak mosolyogva
Az isteni Fiura.

Oh szűz anya! kegy forrása,
Az én lelkem legfőbb vágya:
Veled az üdv írása.

Amint lángolt a te szived,
Gyulaszd fel úgy az enyémet,
És megnyerem a kegyet.

Szűz szent anya tedd azt velem,
A szín-sebet hadd érezzem.
Vigyem én is keresztet.

Az elesett ember miatt
Menyből lejött a te Fiad.
Ő szól meg velem fájdalmad.

Oh! lakja szűm igaz öröm,
A Jézushoz hűség kössön,
Mig élek itt a földön.

Lángoljon szent heved bennem,
Hogy szent fiad szerethessem,
E siralmas mély völgyben.

Ez égő vágy áradjon szét
És tölts be szívem mélyét,
S élvezem vig örömét.

Szűzeknek szűz dicsősége,
Bus életem édessége,
Segíts fel a mennyégbe.

Az ég szent gyönyör Fiát,
Ki halva nyitja fel honát,
Őt karjaim hordozzák.

Elégítsed ki e szivet,
Melyet Jézus tüze ihlet,
S gyönyöre úgy hevítet.

Ha lángra gyul forró szivem,
Egek felé visz el engem,
A mennyei szerelem

Segíts Jézust imádni hön,
Isten szava legyen erőm,
S kegyelme az én üdvöm.

Ha romlandó testem meghal,
A lelkem az áldozatokkal
Vigadjon szent áldással

Balassy István.

Éz ibolya.

(Goethe után.)

Magába zártan, csüggedőn
Kis ibolya nyílt a mezőn,
Remek kis ibolya . . . . .
Feléje szép juhászleány
Szökel, mosolylyal ajakán
Felé, felé
Dalolva közelit.

Gondolja mint tündőve áll
Lennék szebb rét viráginál
Ah én kis ibolya . . . . .
Csak míg a kedves leszakit,
S gyengéden kebléhez szorít
Csak ah, csak ah
Rövidke perczekig.

ves kardalososok, mit tettek homályossá, de még sem akarta megérteni; hangosan nevetve felugrott és egy kancsó vizet akart hozatni; de alig ért az ajtóhoz, hát Halas úr nyit vele szembe. „Dicsértessék . . . hm, micsoda fokhagymaszag van itt?“ kérdé egész othoniassággal, nem sejtve semmit a magas vendég jelenletéről.

Képzeltetni, mekkora öröme volt Mariskának, hogy atyja ily fontos pillanatban érkezett haza; no de mégsem volt akkora az ő öröme, mint a Jakab ijedelme.

Reszketni kezdett, mintha valamely villámáram közvetítője lett volna; hogy pedig ez külsőleg is nem nyilvánult oly feltűnőleg, oka a pompásan sikerült divatos ruhatómés volt, a mely nem igen érzékeny a rezgés iránt.

Jakab be akarta magát mutatni, de minden higgadsága, mint mondani szokás, az inába szállt, s ez oly vasmarokkal vonta le, hogy még az atyja mérlege sem lett volna képes felemelni, pedig az hajdanában elég könnyen billentett.

Mig Jakabon eme fizikai törvények uralkodtak, az alatt Mariska tudtára adta atyjának a történeteket, mire Halas úr meglehetősen megvakarta fejét.

Végre sikerült Jakabnak legyőzni a föld vonzó erejét, de arcáról eltűnt az arisztokratikus jogász mesoly, s ismét tetőtől talpig csak Jakab volt még pedig Silberstein kiadásában.

Midőn Halas úr felé közeledett, kérdi színlelt meglepedéssel, hát meg haza ilyen hamar, öcsém?

Mit tehetett egyebet Jakab, mint hogy a jelen zavart politikai helyzetben a ráérőszakolt elvet magáévé tegye.

Tehát ment anélkül, hogy bemutathatta volna magát; még egyszer meg akarta bűszázásakor szerencsésjét kísérteni, hogy legalább részvétet keltsen; annyiban sikerült is, hogy a sok hajlongás közt az íveges ajtót betörte; hiában, a pech mindig pech!

Végre sikerült elbucsuzni is, ruganyos léptekkel haladt a kapu felé (a kocsis már

rég haza ment volt,) de midőn még egy lépésnyire lett volna a kapu, a kutyák kezdtek utánna rohanni; a futás szegény, de hasznos, belátta ezt rögtön Jakab s egy perc alatt „illa bereg, nád a kert“!

Halas ur majd megpukkadt a nevetéstől, midőn látta az athléta futását: még mindig nevetve mondá: Mit tehetek én, ha a katolikus embernek még kutyái sem állhatják a foghagymaszagot?“

Hajnal.

Tengeren.

Elbeszélés. Németből N. S.

Van der Elten Jakab a gazdag hajótulajdonos külön irodájában foglalkozott a postán beérkezett levelekkel. Kicsiny, zord, barátságatlan fészek volt ez, melyben semmi sem utalt annak az embernek gazdagságára, kivéve a vas pénzszekrényt. E szűk szobában minden a régiség színezetét viselte, a falak, az egyszerű iróasztal, a kevés szék sőt maga a kemény pamlag is.

De legkevésbé hordta magán Van der Elten, maga, a gazdag ember jellegét. Közép nagyságu sovány alakja meghajlott volt, de nem aggkora miatt, mert az ember még nem volt ötven éves sem a gondok miatt sem, mert hiszen ez a gazdag ember sohasem ismert igazi gondot. Hanem hogy napról napra ott görnyedt iróasztalánál üzleti könyveit bujva és örökösen számolva, az görbitette meg hátát. Hiszen ránézve nem volt más öröm, más élvezet, mint számolni, számítani, hogy gazdasága évenként mennyivel növekszik.

Ez embernek arca sápadt, beesett volt, simára borotválva; élesmetszésű ajkai körül néha ravasz mosoly játszadozott; apró szürke, szürő tekintetű szemében gyanuskodás rajzolódott le.

Pár évvel ezelőtt Van der Elten Jakabnak még mindene volt, a mi az emberek ítélete szerint a boldogság kelleke; szép szellemes neje, kedves leánya és olyan vagyona melylyel minden vágyát kielégít-

heté. De Elten nem tudta megbecsülni e boldogságot, és mentül kevesebbet is törődött vele, hiszen a fűsvenységnek és birvágynak teljes hatalmat engedett maga fölött.

Szerette volt nejét is egykor, már tudniillik, a mennyire tőle kitelt; mikor néhány évvel ezelőtt meghalt, valami ürességet érzett szívében, tán még bánatot is, hogy tehát ezektől meneküljön pénzes szekerényéhez menekült.

Szerette ő leányát is, Annát, ki most már tizenöt éves volt, de ez a szeretet nem ment annyira, hogy sok időt pazarolt volna rá. A leányka vidám, ifju kedélye természetesen nem igen illett hozzá az ő elzárt kedvetlen valójához. Ha ismerői közül valaki szemr bányást tett neki, hogy miért nem élvezi az életet, annak azt felelte, hogy neki kötelessége leánya jövőjéről gondoskodni, pedig tulajdonképen csak nyereségvágyát iparkodott kielégíteni. A pénz bírása szerzett neki örömet, nem pedig a gondolat, hogy azt leányára hagyja.

A kis szoba ajtaja kinyílt és egy viharedezett arczu, középtermetű ember lépett be.

„Jó napot kapitány,“ mondá a hajótulajdonos barátságos arcczal, a mint a belépőt megpillantá Gyorsan felkelt székéről és a kapitány elé lépve, kezét nyujta neki.

Kast Gergelynek, a kapitánynak az arca alig mozdult meg, komoly maradt az, csaknem sötét. Igaz, hogy ez volt rendes, megszokott arczkifejezése, ki minden ismerőse előtt darabos, kegyetlen sőt gonosz jellemű embernek tartatott. Alig volt negyvenöt éves, de sokkal öregebbnek látszott. Mióta csak az iskolából kikerült, mindig a tengeren volt és a tengeri élet nehézségei, az elemekkel való örökös harc, mely barázdákat vont arczára. Amde egyúttal megacézolták testét; neki mindegy volt, ha a nap égető sugarai perzselték vagy fagyos éjszakán, zivatarban állott ott a földézetten.

„On beszélni akar velem,“ viszonzá

De oh! szökdelve a lányka jött

S elgázoló vig dal között . . . . .

Szegény kis ibolya!

S megtörve elfonnyadna bár,

Öröm volt neki a halál

Az ő, az ő

Kis lábai alatt.

Kador Sándor.

A fekete kutya.

A pályaharang ércnyelve hármát ordított s a vonat kerekei éles csikorgással indultak az ut folytatására.

Körülnéztem a kupében: egy vöröses szőke uri ember ült a pamlagon, mellette egy bozontos fekete kutya, szemben velük egy szerecsen.

A vöröses szőke uri emberen első pillanatra meglátszott, hogy angol, a fekete kutyán, hogy új fullandi, a szerecsenen, hogy inas.

Szivart vettem elő, ékbe metszettem, azután megfordítottam és belefujtam, hogy kimenjen belőle a dohánypor.

Az angol udvariasan szólított meg:

— Bocsánat, ha meg nem sértem önt, talán a legközelebbi állomásig szives lehetne a füstölést megállani, akkor majd átülünk.

— Talán árt önnek? Igen szivesen.

Ezeket mondva, visszatettem a szivaromat a zsebembe

Nem nekem, hanem Nero urnak, — felelé az angol.

Ránéztem a szerecsenre és fejemmel bölintottam.

— Csalódik ön, — mondá az angol, — ez Thomás, ennek nem árt a füst, hanem igenis ennek.

Ezeket mondva egy nagy fekete kutyára mutatott.

— Tehát ennek az urnak árt a füst. — jegyzém meg gunyosan, — talán tüdőbajban szenved ő nagysága?

— Oh éppen nem, — felelé az angol, — csak hogy igen tüsszög tőle, s egyáltalán nem szereti.

— Talán jó lenne, ha megtanítaná uraságod pipázni, akkor ilyen kellemetlenségek nem érnék ő kutyaságát.

Az angol megvető pillantással felelt, aztán intett a szolgájának, a ki felbontotta az egyik paktáskát és peccenyét kenyeret vett elő.

A nagy fekete kutya, olyan komoly arcczal ült ott a pamlagon, mintha valami londoni akadémia elnöke lett volna. A legnagyobb flegmával nézett ki az ablakon és még meg-ingott, midőn a vonat a bakterházak előtti síneken átugrott.

Az angol szeleteket vágott a kenyér-

ből és a husból, aztán a kettős szeleteket odatartotta Nero orra alá.

Nero be be-kapta a szeleteket, aztán ismét az előbbi hidegvérűséggel nézett ki az ablakon.

Most az inas egy palack bort vett elő, csészébe öntötte és megkínálta vele Nero urat.

Nero ur hamar belafatyolta a bort is.

Azt hittem, most egy szalvéta következik, mivel megtörlük Nero ur száját, de csalódtam: az inas fogpiszkálókat vett elő és Nero ur olyan urasan kitátotta a száját, mintha Sybaris-ban lett volna a nemzetség-fája eredete.

Mikor ezt is elvégezték, az angol levette a fogasról a plédjét és ráterítette a kutyára.

Most már nem állhattam meg, szó nélkül:

— Ugy-e bár uraságod hisz a lélek-vándorlásban?

Az angol felelet helyett intett az inasának, a ki belenyúlt a belső zsebébe és egy nyomtatványt adott.

Olvastam:

„Minthogy legkedvesebb barátom Nero, annyiszor kelt feltűnést és szolgálat okot a kérdézősködésekre, hogy ugyanazon teleteteket többször kellene ismételnem. — jónak láttam kinyomatni a kutyám, barátom iránt szerzett szeretetem, és tanusított figyelmem okát:

Ezelőtt öt esztendővel Ceylon szigete mellett egy öbölben fürödtem. Valami örvény, vagy vizár elkapott. Odavesztem volna, de ez a kutya beleugrott a vízbe és az orrommal fogva kimentett.

nyugodtan a hajótulajdonos nyájas köszöntésére, kinek szolgálatában állott már évek óta.

„Ugy van édes kapitány ur,“ felelé Van der Elten. „De először is foglaljon helyet és aztán gyújtson rá erre a szivarra. Ime!“

Íróasztala fiókjából kivett egy szivar-dobozt és odatartotta a kapitány elé. Ez nem nagyon kapott rajta, mert a hajótulajdonos szivarjairól nem a legkedvezőbb véleménynyel volt, és többre becsülte a saját szivarjait.

Van der Elten észrevette vonakodását. „Fogadja el kapitány ur“ folytatá mosolyogva. „Majd meglátja, hogy barátaim számára tisztességes jószágot tartogatok. Ön ugyan el van kényeztetve, de ez a szivar azért izleni fog önnek. Ugy — most üljön le.“

Kast Gergely helyet foglalt a kemény pamlagon, míg a hajótulajdonos közelébe húzott ugyan egy széket, de nem ült le.

„A hajó fel van szerelve, két nap múlva tengerre szállhatnak,“ folytatá E. t. n.

„En nem bánom,“ válaszola röviden a kapitány. „Itt már úgy is veszett hosszú nekem az idő.“

„Meghiszem azt,“ viszonzá a kis ember, „Ön a tengerhez van szokva, annál inkább megfoghatatlan előttem, hogy ez már az Ön utolsó utazása legyen. Ha a nyugalomba teszi is magát, mégis vissza fog vágyani a tengerre, meg valami jó hajóra.“

(Folyt. köv.)

A római pápák befolyása hazánk ügyeire az Árpádok alatt.

Írta: Szokolcsy Bertalan.

A római pápák az első századokban a politikai ügyekre semmi befolyást sem gyakoroltak. — De hogy is gyakorolhattak volna, midőn a római császárok, kiknek birodalmában az egyház a legelterjedtebb volt, mindent felhasználtak, hogy

Azt hiszem, egy nemeslelkű életmentő megérdemli, hogy életéről mi is gondoskodjunk.

Lord Ebbolon D.

— Nagyon helyes, — mondám a nyomtatvány átolvasása után, de egy szó ellen kifogásom van.

És az?

— Ezek a kutyák nem nemeslelkűség-ből halásznak, vagy mentenek, mert ilyesmit feltenni róluk nem is lehet.

Az angol kimeresztett szóval nézett reám.

— Azt hiszi?!

— Persz hogy azt. Csak nem gondolja ön, hogy mikor ez a kutya önt kihuzta a vízből, tudatával volt annak, hogy emberéle tet ment. Hiszen ha ezt tudja, akkor nem az orrát fogja meg önnek, hanem a karját, mert akkor azt is tudja, hogy az önnek fáj.

Az angol még meredtebben nézett rám

— Ön filozófus?

— Nem: természetvizsgáló.

— Tehát az ebekről tudományosan nyilatkozik.

— Amint vesszük.

— És teljesen meg van győződve arról, hogy ez a kutya ösztönből mentett meg?

— Ugy van, uram.

Az angol felugrott, kinyitott a kupé ajtaját és a Nero urat megfogta a nyakánál és kidobta. Aztán az inasát is megkapta. Ez egy pillanatig ellenkezett. Hiába rohantam

az egyház esemetét gyökerestül kitépjk; midőn patakokként folyt a martyrok vére s az egyház-fők közül sokan hasonlóképen a zsarnokok dühének lettek áldozatai?!

Midőn azonban az egyház szabadabban kezdett libegni, a pápák külső tekintélye is tizedről-tizedre növekedett; s ez a VIII. századtól kezdve történt.

A történelemből tudjuk, hogy már II. Gergely pápa (715—731) rettenthetlensége a longobardok királyát — Luitprandot — teljesen megalázta, ki koronáját, kardját — szóval ezzel mindenét, egész királyságát sz. Péter sírjára tette le, 's Gergelytől a sok bántalomért, melyekkel előbb őt illette — mélyen megalázva — bocsánatot kért.

Igy olvassuk továbbá, hogy midőn Pipin a merovingi III. Childeringtől, „ki teljes nyomorultságban volt,“ a koronát, elfoglalta, a pápához fordult, hogy megkérdezze őt: „ki legyen a király?“ az-e, ki csak a királyi nevet viseli, vagy pedig az, ki a hatalmat is bírja? . . . Zacharias pápa helyesen felelé: „Épen nem az, ki csak a nevet, hanem ki a hatalmat is bírja, legyen a király 's üljön a trónon.“¹⁾

A pápák világi hatalmát Pipin alapította meg, ki miután a Rómát ostromló Aistulphot legyőzte, az egyház fejének — ekkor III. István pápának — az Exarchatus, Pentapolist és a Comachiát átengedte. Így szabadult meg a római pápa az idegen befolyástól 's minden külső megszorítás nélkül gya orolhatta már pápai jogait.

Egyébiránt a pápák bölcsessége, rettenthetlen bátorsága, sokoldalú tapasztalatai nemsokára sok fejedelmet vont a sz. székhöz, s N. Károlytól kezdve, ki bő adományaival tetemesen növelé annak világi hatalmát (III. Leo alatt) — már többen azt az elvet követték, hogy az állam csak a pápával egyetértve kormányozható szerencsésen. — Az egyes uralkodók nemsokára békebírókúl hívják fel a római pápákat. Így pld.

¹⁾ Karesú Arzén „A római pápák történelme,“ III. köt., 195 l.

közéjük, mire segíthetnem volna, az inas is künn volt, és az ajtó becsapódott utánuk.

Szerencsétlen! — kiáltám, — mit tett ön? — Mit? Hát kidobtam őket. Köszönöm, hogy felvilágosított.

— De az inast? Mért dobta ki?

— Hozzá tartozott a kutyaéhoz.

— De mégis . . .

A kutya az övé volt akkor is ő küldte utánam a vízbe.

Összecsaptam a kezeimet.

— Uram, hát így bánik ön az életmentőjével?

— Így bánok vele? Hiszen ön mondta . . .

— Hogy dobja ki ezt a nemeslelkű embert, a ki meg menté önt?

— De hisz a kutya mentett meg!

— Értsen meg kérem, ez az ember mentette meg az ön életét a kutya által.

A angol leült és rám nézett.

— Az igaz! Lássá ezt előbb is mondhatta volna.

— E pillanatban a vonat megállott, az angol pedig összeszedi a táskáit és kiszállt.

— Hova megy? — kérdém.

Visszakiáltott:

— Megyek és fölkeresem az életmentő szerencsénemet.

Gárdonyi.

II. Lajos, midőn bátyja — Kopasz Károly, Lotharingiát, mely az előbbit illette, elfoglalta, II. Adorján pápához fordult s kéri: vetné magát közbe ez ügyben és biztosítsa számára a bátya által bitorolt tartományt.

Igy lassanként a politikai ügyekre is nagyobb és nagyobb befolyást nyernek a római pápák, mely befolyás mindig áldásosnak bizonyult be.

A római pápák hazánkra is nagy befolyást gyakoroltak, s ennek áldásait a magyarok sem nélkülözheték. E befolyás fejtegetését tűztem ki feladatomból tárgyául. A történeti eseményeket, a mennyiben a dolgot jobban megvilágítják, beleszöni el nem mulasztom.

*

Midőn a magyarok Pannóniát elfoglalták még a pogányság karjai között nyugodtak — Mint nomádnép csak a harcban találta kedvét s ázsiai szokásaitól itt sem tudott megválni. — Ki kiszárguldoztak a szomszéd tartományokba; nyomukat mindenütt pusztulás jelölte s rendszeren nagy zsákmánnyal tértek hazájukba.

Szerencsésük azonban nem tartott mindig; Augsburgnál oly vereséget szenvedtek, hogy a hagyomány szerint csak néhányan térhettek vissza hazájukba. E vereség egészen más irányt adott a magyarok életének: a fejedelmek belátták a kalandozás hátrányait és rendeletek által igyekeztek azt megakadályozni. Önálló lakhelyekre szorították először a magyar nemzetet; ez azonban nem biztosította a magyarok létét Európában. Beláta e körülményt Gejza fejedelem; beláta azt, hogy Magyarország csak úgy maradhat fenn, ha a szomszéd nemzetek kultur-viszonyaihoz simul, mit helyesen csak a ker. vallás befogadása által vélt elérhetőnek Gejza tehát a ker. vallást befogadta de ez, az ő uralkodása alatt, még csak gyenge fényű mécs, melynek világát növelni fiának — Istvánnak — jutott feladatul. — István meg is oldotta feladatát. Sietteté eme feladata teljesítését ama körülmény, hogy hatalmas, nagyratörő fejedelmek kormányozták a szomszéd nemzeteket. Sz. István tehát a ker. vallás gyenge esemetéjének ápolásához nagy buzgósággal látott. Ő maga apostolként járta be az országot oktattva a népet; így látta elérhetőnek azt, hogy nemzete a szomszéd nemzetekkel szemben meg fog állhatni.

Az akkori időben két hatalom tartá kezeiben Európa egyensúlyát, u. m. a római pápa és a német császár; valamint Európa egyházi feje a római pápa, úgy annak világi feje a német-római császár: ez az akkori kor általános véleménye. — Istvánnak tehát vagy a pápát, vagy pedig a császárt kelle fejének elismernie.

A német császár igen alkalmasnak vélte az időt, hogy a magy. egyházat, 's vele Magyarországot saját önhatósága alá hajtssa, mit költött jogezimen meg is kísérelt.

István azonban átlátta a császár fonák terveit s egyháza és országa függetlenségének megóvása érdekében nem ő hozzá hanem a római pápához fordult; s ez által az idegen befolyásra halálos csapást mért.

(S eljutottunk azon időponthoz, melytől kezdve a római pápák befolyást gyakorolnak hazánkra.)

Követet küldött tehát István Rómába, hogy hódolatát a sz. szék előtt kifejezze s arra kérje Ő szentségét, hogy a megtért magyarokat fogadná be az egyház kebelébe, erősítené meg a püspökségeket s egyszersmind adna neki koronát, melylyel magát megko-

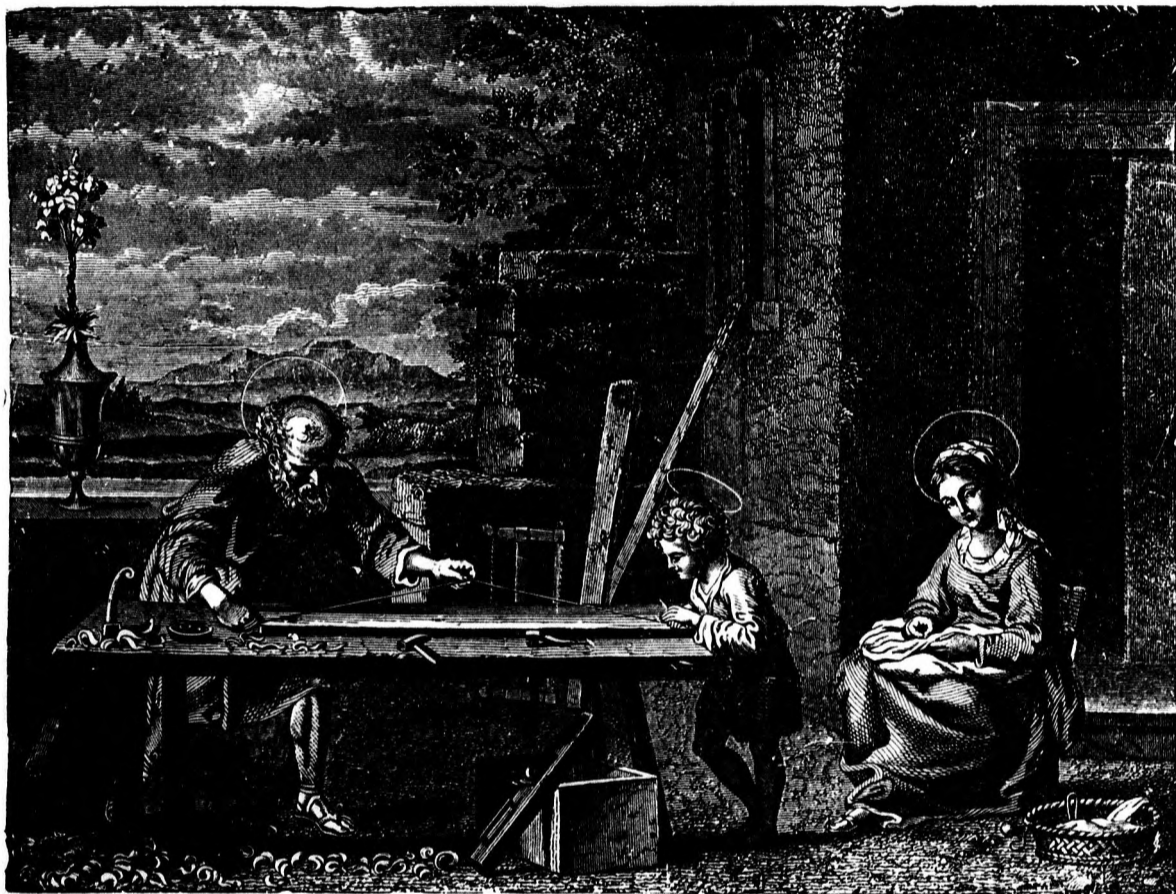
ronáztatván, önnálló fejedelme legyen hazájának.

II. Sylvester pápa örömmel hallgatta a követ szavait s sz. István tetteit hallván, elragadtatva mondá ezen szavakat: „En csak apostoli vagyok, de ő valóban Krisztus apostola, ki által Krisztus oly nagy nemzetet térített magához.“ Erre nemcsak megerősítette a püspökségeket és a (különben Mesko lengyel fejedelemnek szánt) koronát megadta, de még, ezenfelül apostoli buzgó-sága jeléül kettős keresztet is küldött Istvánnak s hatalmat adott neki, hogy ő, valamint utódai is szabadon választhassanak püspököket s szabadon rendezhessék a magyar egyházat. — Mindezeket egy bulában adta tudtára a sz. fejedelemnek.

Sokan elítélik sz. Istvánt ezen tette miatt. — Azt mondják ugyanis, hogy István az által, hogy a pápának felajánlotta az országot, feláldozta annak függetlenségét. — Erre azonban nem-mel kell felelnünk. —

Nézzük most a kiváltságokat, melyeket sz. István a pápától nyert. — És mivel nemességed . . . nem vonakodott Krisztus hirdetése . . . által apostoli hivatalt viselni . . . apostoli hatalmunknál fogva (szintén) megengedjük, akarjuk és kérjük, hogy . . . az apostolság czimeréül magad előtt keresztet vitethess és ők (t. i. utódaid) is vitethessenek . . . és miként téged és őket az isteni kegyelem arra tanítand, országod jelen és jövőendő egyházait helyettünk és utódaink helyett intézhessétek és rendezhessétek.“ — Miként a balla idézett szavaiból kivehető: István keresztet kapott sz. Péter utódjától azon buzgalmának jutalmául, melyet a ker. vallás terjesztése körül kifejtett. — Kettős vala a kereszt: a királyság s az apostolság jelképe. — Megengedi neki a továbbá a pápa, hogy a magy. egyházat illetőleg szabadon intézkedhessék. — Ez valóban nagy kitüntetés, mert e jog eddig csupán a római pápát illette. — S

melyet a hitbuzgó aggyastyán az ő népéhez, a hithideg és a közönbőség mély és veszedelmes álmát alvó hazai katolikus közönséghez intéz, hogy azt még a 11-ik órában, mielőtt „késő már,“ felrázza. Ő „suaviter in modo, sed fortiter in re“ rámutat vallási, erkölcsi, egyházi, társadalmi, politikai életünk minden sebhelyére; megnevez mindent a maga nevében; felkutatja bajainknak okát; utmutatást nyújt gazdag tapasztalatai és történelmi kutatásai nyomán arra nézve, mint lehetne bajainkat orvosolni; megvédi a kath. egyházat a támadások ellen; megczáfolja — a különben már milliomszor megczáfolta — ráfogásokat, rágalmakat, czélzatos jelszavakat; ostromozza társadalmunknak — nem kimélve a katolikus közönséget sem! — vallás-, erkölcs-, egyház- és észellenes tévedéseit; és — — — teszi mindezt szemben a protestantizmussal, melyet a hazánkat az ugynevezett reformató óta ért minden baj kuforrásául leálczáz és megbélyegez. E végre

A SZENT CSALÁD.

Tény az, hogy első királyunk az országot felajánlotta a sz. széknek, mi kitűnik a pápa bulla következő szavaiból: „Az országot (is), melyet adakozásod sz. Péternek felajánlott s vele tenmagadat és az élő és jövőendő magyar népet s nemzetet a római szentegyház oltalma alá vevén . . .“; de azt nem tette a sz. szék lübbérez alattvalójává, mi ugyancsak e bullának további részeiből világos. — Így szól t. i. a pápa a bulla további részében: „Az országot, melyet adakozásod sz. Péternek felajánlott . . . bölcseségednek . . . birni, kormányozni . . . viszszaadjuk.“ A sz. szék csak engedelmességet és tiszteletet kíván a magy. királytól és nemzetétől, de ez által nem követelt magának teljes joghatóságot, mert — min-ugyan csak a bulla mondja —: „az alatta levőket nem tekinti szolgálóknak, hanem fiainak fogadja mindnyájukat.“¹⁾

¹⁾ Erre vonatkozólag így ír Kollár: „ . . . Az országnak és a nemzetnek eme felajánlása csak azon

sz. István, úgy szintén utódai, valóban gyakorolták is e jogokat. — Mindezek olyan kiváltságok, melyekkel Európa egy fejedelme sem dicsekedhetik.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

„Igaz-e, hogy n i katolikusok mindenben hátravagyunk s ha igen mi ennek az oka?“

Ezen czim alatt jelent meg legújabbán Nagys. Főt. Munkay Jánostól, vallás-és egyház-irodalmunk e tiszteletreméltó veteránjától egy munka, mely valóban a legnagyobb mértékben megérdemli, hogy a legtagább körökben elterjedést nyerjen. E munkában szerző szemlét tart a hazánkat megnyomorító vallás-erkölcsi, társadalmi és egyház-politikai bajok fölött. Valóságos ébresztő szót ez,

kegyelet és tisztelet bélyegét viseli magán, melylyel a többi ker. világ országai részint a sz. szék, részint a b. Szűz irányában viseltettek“. — Katona, CXIX fejt. 215 l.

párhuzamokat állít fel a katolicismus és protestantismus közt, hogy ezen közmondás szerint: „opposita juxta se posita magis elucescunt“ megmutassa a protestans elvek diadala- és uralmának sorvasztó befolyását a mi összes katolikus köz- és magánéletünkre, sőt az egész nemzet anyagi és szellemi jólétére.

Legyen itt szabad e könyv tartalma- és szellemének bővebb ismertetése végett csak egynehány kiválóbb fejezetnek czimét a t. katolikus olvasó közönség figyelmébe ajánlani. „Mi az oka, hogy a protestans kisebbség uralkodik hazánkban, a katolikusok pedig háttérbe szorulnak?“ 1 lap. — „A parlamentarismus viselt dolgai Magyarországon.“ 13 lap. — „A kath. és prot. érdeklődés és semlegesség (közönbőség)“ 39 lap. — „A magyar kath. egyház és a népképviselők“ 44 lap. — „Protestans vívmányok.“ 48 lap. — „A jelenkori hitetlenségnek kik az okai?“ 65 lap. — „Az eskü profanatiója s annak következményei kinek rovándók

föl? 103 lap. — „Az isten, a bold. Sztűz és a szentek káromlása.“ 108 lap. — „Mi az oka, hogy még a szabadkőművességgel is szövethetik a protestantizmus“ 111 lap. — „A protestans elvek befolyása az egyházi és állami rend felforgatására.“ 114 lap. — „Miért fogynak a kegyes ájtatos alapítványok jelenkorunkban?“ 125 lap. — „A katolikusok türelmessége és a német kultúrharcz.“ 145 lap. — „Kik nagyobb hazafiak, a katolikusok-e vagy a protestansok?“ 165 lap. — „Mi az oka, hogy a magyar protestansok az irodalom terén kiszorítják a katolikusokat?“ 169 lap. — „Igaz-e, hogy a katolikus nép butább és munkátlanabb, mint a protestans?“ 177 lap. — „A szerzetes rendeket miért gyűlölik a protestansok?“ 206 lap. — Sat! sat.

A munka egy „előszóbból“ és 58 fejezetből áll, igen díszes kiállítású és egy nagy sikerült illusztrációval van ellátva, mely sz. Jeromost ábrázolja, a mint a végső ítélet látományába egészen el van merülve. C. A.

Amitás és valóság. Adatok a szabadkőművesség leálezéséhez. Irta Dr. Csápori Gyula. Ára 50 kr.

Vereruyse Bruno Jézus társasága áldozópapjától **új és gyakorlati elmélkedések** a mi uruk Jézus Krisztus életéről, az év minden napjára. Magyarul kiadja Tóth Mike, Jézus társaságának tagja.

E két füzetet t. olvasóink b. figyelmebe ajánljuk.

Az áruló

— Irta: Lévy Mihály. —

Még mai napig is eszemben van, mint ha csak tegnap történt volna! Még most is fülemben zsonganak az édes kedves szavak, melyek a drága jó nagy apa szájáról halkán fölesendülő történetek, tündér szépmesék alakjában suhantak felém, s e bájos hangú mesék, aranyos történetek úgy megbabonázták, elnémitották az én picziny szívemet; mintha az ezüstös hajú nagyapát, szelid mosolyával, áldó szeretetével, édes-bús elbeszéléseivel még most is a kandalló kályha mellett látnám, mintha most is érezném kedves ölelését, hallanám szelid hangját: „Gyermek, ide hamar a kályha mellé, szép történeteket mondok majd nektek ha esendben lesztek.“

S bizony ilyen fölhívásra gyakran szükség volt a jó nagy apának. Ha legisebb testvérem Margitka gondolatlanul játszadozott babájával, ha a szoba egyik sarkában piczi konyhájával volt elfoglalva, ha a süttés-főzés körül szorgoskodott, a hamis szemű Laczika bizonyosan oda settenketett a babához s még a Margitka ugyancsak hozzá látott a főzéshez, sietnie kellett, hiszen a baba már nagyon éhes volt, addig Laczika jól megtánczoltatta a babát s táncz közben nótát is dudolgotott hozzá. Mikor aztán elkészítette a kis gazdasszony az ebédet a jó étel meg is kozmásodhatott; mert hát Laczika szerencsésen kifeszamította a nagy táncz közben a baba lábát. A baba beteg lett, Margitka meg sirni kezdett, mit látva a jó nagy apus, maga köré gyűjtött bennünket, megtörülgette Margitka szeméit, Laczit meg ujjával megfenyegette s hogy szent legyen a békesség mindjárt mondott valami szép történetet.

Máskor meg a Laczika csákójának tört le a szarva; no de volt is jajgatás. A kis szézske Laczika zokogva sietett a nagypapához, s el nem ment addig, míg egy tündér regét nem hallott az arany szarvú tehénről.

Legjobban szerettük a nagy apácskát hallgatni akkor, ha érdekes harczias történeteket, óriási csatározásokat mondott el. Különösen én szerettem az ilyesmit hallgatni, ki már nagy diáknak tartottam magamat (hogyne hiszen 12 éves voltam) s az iskolában sokat tanultam a vitéz magyar nemzet háborúiról. (Hanem csak mégis szebben tudott beszélni a jó nagy papa otthon, mint a tanító úr az iskolában.)

Különösen tetszett s maig is eszemben van egy történet, mely akkor esett meg, mikor a magyarok — amint öreg nagy papa mondogatta nekem — hősiiesen küzdöttek 48 ban a szabadságért.

Zimankós téli idő volt. A metsző szél iszonyu sikongással rohant végig az utcákon, belekapaszkodva olykor egy-egy ablak-szárnyba, megrecsegettette úgy, hogy a kis Margitka mindig azt hitte, hogy a jégvirágos ablaktüveg nagyon fázhat és azért recseg, azért sirdogál. Az alkony már leszállott a falura; kint sötét volt, oly rémletes sötét, minő — Laczika szerint — csak a veremben lehet. Nem ragyogott az égen egyetlen csillagocska sem; haragos felhők kapaszkodtak egymásba s hömpölyögtek a láthatáron lefelé, nem hagyván az égen tenyérnyi helyet sem, hol a hold rezgő fénye áttekinthetett volna hozzánk. Épen lezckémet tanultam meg, mikor a nagy papa megszólal s lágyan csengő hangja a meleg kályha mellé szólít (melynek vígan pattogó tüze feledtette velünk egy időre az odakint tomboló szélséyes vihart.)

Bélácskám te már nagy fiu vagy — szólt nyájasan a nagy papa — tudod a lezckét, hát addig míg apádék haza jönnek, ülj ide mellém majd egy szép tanulságos történetet mondok el neked.

No nekem sem kellett egyéb! (mindig ott szoktam ülni, hogy földérlő vagy elboruló arczát láthassam) s figyelni kezdtem a nagyon érdekesnek ígérkező történetre.

Hja de alig kezdte el a nagy apa, Laczi ostort, kocsit, lovat sutba dobott, s úgy repült a nagypapa keresztbe font lábára mintha csak puskából lötték volna ki. Hiába mondogatta neki a jó öreg, hogy menjen Margitkához, mert most nem mesél hanem történetet fog mondani, hiába emlegette, hogy Laczi még ezt nem érti meg, a kis hamis átkarolta a nagyapa térdét, honnan a világért sem lehetett volna elmozdítani, elcsalogatni. Margitka hirtelen magára maradván szinte neszelni kezdett, s mikor meg látott bennünket a nagyapa mellett, bezeg poroszkált ő is piczi lábaival, mint valami kis fürjecske oda tipegett hozzá s parányi kezeckéit összetéve addig kérte a jó nagyapát míg ölebe nem vette.

Ugy-e majd netem isz mond a nagy apuszká meszt — hizeleg a kis kofa? Méd ojan tisz ajanosz tocziba új majd a tündéj, osztán tisz madajat jesznet a jovat, oszt a toczit huzzát ud-e ajanosz nadapusztám?

Nagyapa megsimogatta az aranyfirtti kis kópét, mindent ígért neki csak hallgasson s ezt Margitka szépen meg is fogadta.

Ily előzmények és félbeszakítások után megkezdhettem valahára nagyapa azt ez érdekes történetet.

Béla emlékszel-e még arra az öreg koldusra, a kit a nyáron oly sokszor látunk a templom ajtóban üldögélni, mikor szt. misére mentünk.

Hogy ne emlékezném kedves nagyapa, ugy-e az a halvány arczu szomorú öreg ember, a ki mindig oly hallgatagon ült ott az ajtóban, a kit oly sokszor könyezni is láttunk?

Az az. (En isz tudom, mej mitó itt vót osztan a kedvesz mama adott neti vajamit oszt a Bodji sze bántotta, mejt jó embej vót, oszt. . . A kis csacska ugyancsak folytatta volna tovább, ha el nem csendesítjük azzal, hogy nem mesél a nagyapa, ha ő fog csacskázkodni). Tehát annak az öreg koldusnak a történetét fogom majd neked elmondani, ha ide figyelsz — szól a nagyapa.

Régen volt, még akkor apátok volt oly kicsike, mint most Margitka, akkor esett meg ez a történet!

Országunkban jó ideig nem volt olyan csatározás, mint 1848-ban. A magyarok egy szívvel-lélekkel mindnyájan fegyvert fogtak, hogy szabadságukat kivihassák, mert nem akarták, hogy itt a mi hazánkban más nemzet legyen az ur, a magyarnak az parancsoljon. Országszerte szét röptült a hír, hogy háboru lesz; itt is, ott is készültek a csatára, mindenki azon volt, hogy a hazát (boldogságát) megmenteni segítsen. Meg is indult már több helyen a csatározás, a magyarok többször szép győzelmet arattak s nagy figyelemmel vártuk a háboru végét. Egy délután épen kint állottam a folyosón, (s azegettem mikép olvasztja el a házunkkal épen szemközt levő szederjes halom tetejéről fehérítő napsugár tetőzet czidáin,) úgy három óra tájban a kapunál zörgést hallok, egy sereg katona vágat be az udvarra, vezérük leszállván lováról, azzal fordul hozzám, hogy kövessem őket a magyar táborba, legyek én is a szorongatott édes hazának védelmezője.

Abban az időben nem igen lehetett himezni, hámozni, mert gyors segítségre nagy szükség volt, s ha az ember gyávaságból nem merte kitenni lábát a küszöbön, úgy a faképnél hagyták mintha sohasé látták volna. Mi volt, mit tenni, boldogult nagymamátokat édes apátokkal együtt Istenre bízva másnap én is elindultam harczolni drága hazánkért.

Kis falunkon abbul barátságos út visz lefelé hol a picziny folyócska siető habjai locsognak, melyekben ti is annyiszor megfürödtetek, e folyócska mentén megszünnnek a halmok sorai, a vidék oly egyenes, mintha csak kisimitották volna, s amerre csak az utuk vezet, magasló dombok helyett kis erdők szegélyezik az utat váltakozva barátságos falvakkal, szántó földekkel és rétekkel. Erre lovagoltunk mi is, sietve a magyar táborba, hova mintegy három óra mulva meg is érkezünk.

A városka, hol a magyar sereg tartózkodott nagyon nagy élénkségnek örvendett. Ifjak és oregek férfiak és nők siettek a lelkes katonaságot ellátni mindennel mire csak szüksége volt, sokan meg is vendégelték a katonákat, holnap ugy is csatába mennek s ki tudja vissza jönnek-e majd onnan, nem maradnak-e a háboruban örökre meghalva? Sokan a kedves gyermekesereggel a város közepén levő templomba siettek hol ájtatos és buzgó kéréssel folyamodtak Istenhez, hogy segítse, védje és oltalmazza meg az ellenség fegyverétől a derék magyarok életét.

(Folyt. köv.)

HIRCSARNOK.

Clair Vilmos barátomnak és a „Keresztény Magyarország“ szerkesztőjének becses tanácsára vonatkozólag, hogy miért nyomatom lapomat zsidó nyomdában csak annyit válaszolok, hogy ha ez őt bántja, szerezzen nekem keresztény nyomdatulajdonost, ki la-

pomat oly feltételek alatt képes kiállítani mint a jelenlegi is. Különben könnyű Clair barátomnak, ha akarja katolikus, ha akarja református vagy lutheránus, keresztény több van mint katolikus, az ő álláspontját csaknem minden keresztény osztja, míg katolikus laptól fázik az olvasó közönség.

A főtisztelendő papság túl van terhelve, a világiakhoz utasít, a világiak látva a katolikus címet, a papsághoz utasítanak mint illetékes helyhez lapommal. Ehhez több commentár nem kell, azt hiszem.

Ha csak krajezárók lennének megtakarítva, kötelessége a kiadónak azt megtenni, ha az a lap szellemét nem alterálja. Hátha forintokról van szó! De azért szép a keresztény összetartás!

Dr Haynald Lajos bibornok 5000 frtot adott Magyarországot árvizkárosultjainak felsegélyezésére. (*Religio*)

Dr Samassa József egri érsek ő exejja, ujjabb jelét adta számtalanszor tanusított nemeslelkű bőkezűségének, midőn közelebről Szatmár város bolgármesterének 1000 forintot, — szabolcsmegyei Kopocs-Apáti községnek pedig 350 frtot küldött az ottani árvizkárosultak fölségélyezésére. (*Religio*)

Ő szentsége **Pável Mihály** nagyvárad, **Szabó János** szamosújvári és **Mihályi Viktor** lugosi gör. kath. püspök urakat pápai trónállókka nevezte ki.

Örömmel tudatja (*Religio*) író társaival, kik a magyarországi kath. tanfériak záradoklata alkalmával műveiket velünk ő szentségének jubileumi ajándéku átadták vagy átadatták, hogy a szentatya „azokat szivesen fogadta, a szerzőknek közönetet mondott és reájok külön-külön apostoli áldását adni kegyeskedett.“ („Santissimus Pater os (libros) benignè excipere, grates auctoribus agere, et Apostolicam Benedictionem singulis impertire dignatus est.“)

Klökner és Schloss budapesti zeneműkereskedő és zeneműkiadó cég most küldi szét a kathol. egyházi zene-ujdonságokat tartalmazó nagy raktár árjegyzékét, melyet kívánatra a fentnevezett cég bárkinek ingyen és bérmentve megküld. Ajánljuk e kiválóan egyházi zenét terjesztő zeneműáros céget

a főt. kath. papság, a karmesterek és a kántorok figyelmébe.

FRISSITŐ.

Csalhatatlan jel.

— Mondd csak Peti, van-e otthon órátok?
— Nincs bion,
— Hát akkor hogy tudjátok meg hány óra?

— Hogyan? hát mikor édes apám este haza gyün oztán ide-oda tántorog, akkor mindjárt tudjuk hányat ütött az óra.

Kis pohár.

Egy pohárka nagyon jó ó-bort adott egy ur a cigánynak, mondván: Ugy e jó az én borom?

— Azs azs ó bor — válaszolt a cigány — nagyon jó, de a pohár bizson még nagyon fiatal kelyek.

Félreértés.

Lelkés z (egy özvegyhez): Remélem, hogy a drága halott el volt készültve a kimúlásra?

Ö z v e g y: Meglehetősen; három jó társaságnál biztosította életét.

Egyről másról.

Olaszország. A közoktatásügyi miniszter egy bizottságot nevezett ki egy új oktatási törvény kidolgozására. A legutóbbi ily általános oktatásügyi törvény 1860. szept. 15. származik. A nevezett bizottság elnöke: Villari tanár. E törvényre már valóban égető szükség van a narancsek hazájában, mert az idevonatkozó fogalmak elég zavarosoknak látszanak. Bazi kikötővárosban pl. van egy bolt, melyek címtabláján ezek olvashatók: „Pióca- és kenyéreladás és számtan oktatás“.

Oroszország. Szépséges állapotok uralkodnak e rengeteg birodalomban! A podoliai kerületben 300 iskola áll tanító nélkül! Oly nyomorúságos u. i. az orosz tanító fletése, hogy nem akad ember, ki magát e pályára határozná. A legtöbb községben 30 — 40 rubel a tanító fizetése, minden más járulék és lakás nélkül. Nehány köz-

ség van csak, hol a tanítónak 100 rubele és szabad lakása van. Iskolaház sok-sok helyütt hiányzik és a tanítás — a parasz-tok kunyhóiban történik, felváltva bizonyos megállapított sorrend szerint. Némely községben, belátván az embernek, hogy 30—40 rubelből képtelenség megélnie a tanítónak, közösen élelmezik őket a la pásztorokat. A szegény tanító naponként más-más földműves asztalánál kénytelen magát megvonni! Erre tehát nincs pénz, de vannak milliók és milliók — a népek békéjének háborgatására!

Szerkesztői üzenetek.

Munkatársainkat tisztelettel kérjük ha szivesek volnának b. dolgozataikkal felkeresni. V. Z. régen hallgatott. A n. t. irodalmi iskolák elnökeit kérjük, ha kisebb dolgozatokat szivesek volnának beküldeni.

Az *intentiós előfizetőinket tisztelettel* kérjük, ha a lap szétküldésében hiba történt ne az intenciókat kezelő főtisztelendő urakhoz forduljanak, hanem a kiadóhivatalhoz. Felelősséget e részben ők nem vállaltak és természetesen nem is vállalhatnak.

Tisztelettel kérjük, mindazokat, kik még tavalyi évről hátralékban vannak előfizetéseikkel és erre írásban is kötelezték magukat, ha mielőbb beküldenek azt.

A hiányzó számokat megtérítjük a szerzett kellemetlenségért pedig jutalom tárgyat is adunk, mihelyt rendes kerékvágásba jutunk.

TALÁNY.

Alkottassék a következő szótagekből olyan 11 szó, melyeknek kezdőbetűi felülről lefelé olvasva egy hetilapnak a szerkesztőjének nevét adják.

an; csa, de, dor, dy, el, fa, ga, ge, go, há, kar, kis, kop, lu, mar, me, ná, o, on, ó, pe, pen, poly, ra, rá, re, recz, ri, ta, ter, u.

1. Város Dániában. — 2. Arab kalifa, Mohamed 3-ik utódja. — 3. Világhírű festő. — 4. Megye hazánkban, Tiszán innen. — 5. Város Olaszhon déli részén — 6. Hazánk jeles költője e század elejére. — 7. Nők viselin. — 8. Köztársaság a pyranai hegyekben. — 9. Görög isten. 10. Az észak-amerikai öt tő egyike. — 11. Elbeszélő költeményfaj.

— Legujabb találmány!!! —

Várady Béla szabadalma

Budapesten, kis hid-utca 9-ik szám.

Az összes államokban szabadalmazott mellgomblyuk nélküli

férfi-ingek.

A gombok kellemetlen nyomása a mellre, az ingek szűnyilása által okozott gyakori meghűlésektől, jessen el vannak kerülve.

Az ingek tartóssága tisztesen emelve. Kívánatra a legkényelmesebb és tartós, legcélszerűbb háli ing! Készíthető minden alakú gallérral s anélkül. Pár hó alatt több mint 70,000 db. lett üzletben rendelve, és eladva.

A gyártás kizárólagos joga törvényesen nekem van biztosítva, mint szabadalom-tulajdonosnak és föltalálónak.

Minden utánzás törvényesen tilos. Kívánatra az ing teljes leírását és rajzát bérmentve postafordultával küldöm. — Vidéki megrendeléseknél, csupán a nyakbőség, centiméter szerinti közlését kérem.

Árak
2 frt 50 krtól
följebb.

Általánosn elismert előnyüknél fogva — aránylag rövid idő alatt — immár országszerte meghonosultak és a lakosság minden rétegében a legkedvezőbb fogadtatásban részesültek. — Azon t. kereskedő urak, kik szab. férfingemet eladni, vagy azokat önönmaguk elkészíteni óhajtják, közvetlenül hozzám fordulni sziveskedjenek.

Várady Béla, IV. kis hid-utca 9.

Nyomatott Várnai F. könyvnyomdájában, Budapest, Ujvilág-utca (Röser-bazár.)

Himzett miseruhák

és

egyházi szerek gyára

ZAMBACH és MÜLLER

Ő Eminentiaja a Bibornok és Magyarország
Herczeg Primásának szállítója

Bécs, Szent-István tér 5-ik szám.

Raktára: Linz, Herrenstrasse 16.

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek.